

Oszama bin Laden vagy fogyasztási terror?

José Lutzenberger utolsó interjúja:
szellemi végrendelete

Önfáradhatatlanul küzd a természet elpusztítása ellen. Nem fenyegeti-e sokkal jobban az életet a terrorizmus, mint a környezetpusztítás?

Aglobális iparosítás, minde nek előtt a fogyasztás örülte éppoly fanatikus fundamentális, mint bin Ladené. Tulajdonképpen még sokkal rosszabb. A terroristafundamentális az emberre, az emberre, egyrésze ellen irányul, bár ez is épp elég rossz. A fogyasztói társadalom azonban azt vette fejébe, hogy a végsőkig kifosztja az egész bolygót. A folytonosan emelkedő, egy mérhetetlen reklámapparátus által mesterségesen támogatott fogyasztási igények, s az ebből fakadó hatalmas, egyre jobban terjedő anyagi csaták világszerte valóságosak. Ez a fogyasztói örület a jövő nemzedékek és a világ ellen irányul, még ha öntudatlanul is. Sokan dolgoznak szorgalmasan azon, hogy ez az öngyilkos életstílus ki terjedjen az egész bolygóra, a Csendes-óceán legutolsó szigetéig. A modern ipari társadalom csak olyan ingyenes árulást lát a bolygón, ahonnan korlátlanul kiszolgálhatjuk magunkat.

Visszont a polgárok egyszerűen azt mondják: „Még is csak mu száj élünk és dolgozunk!”

Ezt csak az ökológiai lagmúvelten polgár mondja, aki még va kon hisz a hatalmas mai formájában. A hatalmas tömegre csak az abszurd anyagi csaták hoz és az energiapocsékoláshoz van szükségünk. Az értelmes, lelki legkielégítő, fenn tartható életstílus na gyon is lehetséges lenne, ha a nap energiára korlátozódnánk. A technika is merített, csak a politikai akarat hiányzik.

Miért küzd Ön egészen különleges mértékben az esőerdők megtartásáért?

Mivel az esőerdők teszik egyáltalán lehetővé számkra az életet. Az esőerdők hatalmas párasodást és lélegzést termelnek. Az esőerdőkben lehulló eső 75 %-a szinte azonnal ismét vissza tér az atmoszférába. Eneas Salati professzor, aki hosszú éveken át az Amazonas Kutatóintézet igazgatója volt, utána járt a dolognak. Esőcseppeket analizált, és rájött, hogy az eső, amely az Andok keleti lejtőire hullik, olyan vízből áll, amely hat-szor-hét-szer párolgott el és hullott le ismét. Ez hatalmas napenergiamennyiségek mozgósítását jelenti. Hová folynak ezek az energiamennyiségek? Ha műhold-felvételeken megnézzük az Amazónia fölötti légtömegeket, megállapíthatjuk, hogy azok – túlnyomórészt az Atlanti-óceánról jövő a passzát szelekkel – az Andok fölé szállnak el; egyik felük délre tart, és ott határozza meg a klímát, a másik a Golf-áramlat révén egészen Észak-Európáig jut el, ahol ezért sokkal enyhébb a klíma, mint az ugyanazon a szélességi fokon fekvő Észak-Amerikában. A trópusi övezet fölé a geszellege a magassábszélességi fokokra kerül. Az esőerdők alkotják a bolygó klímaberendezését.

Mi fog történni, ha kiirtjuk az esőerdőket?

Akkor új jégkorszak törhet ki az északi féltekén. Csak az kell hozzá, hogy felboruljon a Golf-áramlat. Az esőerdők felét vágtuk már ki világszerte, Afrikában, Indonéziában, Ausztráliában és Indonéziában. Szerencsére Amazóniában még 80 %-uk áll. Ha felmegy a klíma, és megemelkedik a tengerszint, a hollandoknak talán egyre magasabb gátakat kell építenük. Ha azonban a kölni dóm eltűnik egy jégta ka ró alatt... A legutóbbi jégkorszak 30 000 évig tartott!

Az al-Kaida és bin Laden terrorját so kan ret te ne tes, korábban elképzelhetetlen agressziónak érezték. A nyugati világ fogyasztómagatartását ellenben nem tartják pusztítóknak, ellenkezőleg, gazdasági növekedésként értékelik. Miért?

Mai kultúránk bansajnos a legtöbb ember, és különképpen a döntéshozók a természet tudományok analitái, és legfeljebb szakbarbár okként járta a technikában. Ehhez társul a politikacinizmus. Ezért tartják magukat a kon az uralkodó gazdasági doktrínához. Új felvilágosodásra van szükségünk!

Mire nézve?

Hisztikus, az egész természet át fogó, s már nem csupán emberközpon tú etikára van szükség. Ennek érdekében meg kell kérdőjeleznünk a mai gazdasági gondolkodás alapjait, va la mint a gazdasági és politikai fundamentális alapdogmáit.

Hogyan lehet világgossá tenni az embereszmáit, hogy ez így nem mehet tovább?

Az a lényeg, hogy általánosan érthető nyelvet használjunk. Egy példa legfrissebb tapasztalataimból: Egy professzor a televízióban védelmébe vette, hogy nagy mértékben engednek be kezeletlen városi szennyvizet Porto Alegre folyójába, a Guaiabába. A tiltakozásokkal azt az érvelt állított szembe, hogy hiszen a folyónak még másodpercenként két köbméternyi „kihasználatlan felvevő-kapacitása” van. Technikailag igényes ki fejezésekkel azt magyarázta: a modern szennyvíz-tisztítási technika megengedi, hogy bele engedjük a befogadó közeleg ki sebb ürtartaltnak egy százalékat, hogy lyónk pedig a legnagyobb szarazságok idején is 300 köbméter/másodperc átfolyással bír. Mivel pedig csak egy köbméter szennyvizet engedünk be a másodpercenként, két köbméternyi kihasználatlan szennyvíz-felvevő kapacitással rendelkeznek. Egy effajta magyarázat arra a dogmára épít, hogy a természet csak az emberért létezik, ezért a folyónak az a szent funkciója, hogy gondoskodjék a mi emberi mocskunk eltüntetéséről. Az emberek talán egyet értenek volna vele, anélkül hogy tudták volna, miről beszél egyáltalán. Hiszen olyan tudományosan hangzott. Ez egy délidőben sugárzott adás volt, amelytől házi asszonyok ezrei figyeltek, és mielőtt vala szoltam volna, arra gondoltam: Hogyan tudnám mindenki számára érthetően kifejezni magam. Ekkor a következő kérdés jutott eszembe: „Melyikőtök ülne bele egy olyan fürdőkádba, amelyben 300 liter tisztavíz van, te hát ha talmas mennyiségű víz, és csak egy liter szennyvíz, s az tán még rekla mál na is, hogy két liter még hiányzik?” Ez aztán nem tévesztet el a hatását. Az ember megbotránkozta a professzoron.

Az utóbbi időben Ön igen kedvesen írt a mi gyönyörű kék bolygónkról. Lát még reményt?

Are ményt so sem szabad feladni.

Forrás: Publik-Forum, 2002/11

A német szárma zászló José Lutzenberger 1970-től váltve gyészből a világzöldelki ismeretével: akkorvo nult nyugalomba a BASF jól fizetett állásából, mivel nem akart többé „ egymagasan technizált mezőgazdaság propagandistája” lenni. Radikális környezetvédővé vált, és munkáját ért 1988-ban megkapta az alternatív Nobel-díjat. Két éven át volt Brazília környezetvédelmi minisztere, mielőtt egynekialárendeltkörnyezetvédelmi hatóságot „a fakeskedelem száz százalékos leányvállalatának” nevezett, s ezért aztán leváltották. 2002. május 14-én halt meg Porto Alegreben.